

Addysg Grefyddol

Maes arolygu 1: Safonau Addysg Grefyddol

Pa mor dda y mae disgyblion yn ymdrin â'r cwestiynau sylfaenol, yn archwilio i gredoau, dysgeidiaethau ac arfer(ion) crefyddol ac yn mynegi ymatebion personol i gredoau, dysgeidiaethau, arferion, a chwestiynau sylfaenol? Beth welwch chi yn eu gwaith sy'n dangos eu cynnydd dros amser?

- Defnyddiwch: gwaith y disgyblion, asesiadau athrawon, teithiau dysgu, arsylwadau gwersi i lunio barn.
- I'ch helpu mae: Maes Llafur Cytûn Lleol (Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol); Arweiniad Llywodraeth Cymru: Pobl, Cwestiynau a Chredoau (2013), Canllawiau a Phroffiliau Enghreifftiol CA2 a CA3 (2011), 14-19 (2009), Canllawiau CYSAG, adroddiadau arholwyr CBAC.
- Wrth graffu ar lyfrau disgyblion gwelir bod gan rhan fwyaf o ddisgyblion wybodaeth da am lyfrau sanctaidd, manau addoli, seremonïau crefyddol a gwyliau sy'n bwysig i Gristnogion, Iddewon a Mwslemiaid.
- Mae dadansoddiad o asesiadau athrawon yn dangos bod safonau yn gyson dda ar ddiwedd y ddau Gyfnod Allweddol. Mae llyfrau gwaith y rhan fwyaf o'r disgyblion yn dangos cynnydd da iawn mewn tasgau ysgrifennedig dros y flwyddyn.
- Mae y rhan fwyaf o'r disgyblion yn defnyddio'u a chymhwyso eu medrau llythrennedd, rhifedd, TGCh a Meddwl yn llwyddiannus mewn ystod eang o sefyllfaoedd yn drawsgrwicwlaidd yn ddyddiol gan gynnwys Addysg Grefyddol, gyda rhai disgyblion mwy galluog yn arddangos medrau da iawn.
- Mae y rhan fwyaf o'r disgyblion yn medru cymhwyso'u gwybodaeth, eu dealltwriaeth a'u medrau i sefyllfaoedd newydd yn effeithiol.
- Gall llawer o'r disgyblion ddarllen amrediad o ffynonellau crefyddol megis llyfrau gwybodaeth a'r Wê a ffynonellau anghrefyddol yn dda .
- Erbyn Blwyddyn 6, mae'r rhan fwyaf yn ysgrifennu'n aeddfed mewn amrediad eang o gyd-destunau ac yn cynhyrchu gwaith o safon uchel, er enghraifft wrth gymharu'r gwahaniaethau o fewn gwasanaethau meddygol yng Ngwynedd ac India.

Maes safonau addysg grefyddol ein disgyblion yn: Rhagorol

Maes arolygu 2: Lles ac agweddau at ddysgu am Addysg Grefyddol?

Beth ydych chi'n teimlo y mae disgyblion yn ei ennill o wersi addysg grefyddol?

- Defnyddiwch: gwaith disgyblion, dadansoddiad o holiadur addysg grefyddol, cofnodion grwp ffocws/Cyngor Ysgol
- I'ch helpu mae: Arweiniad atodol: gwrando ar ddysgwyr (ESTYN, Medi 2017),
- Mae y rhan fwyaf o ddisgyblion yn ymgymryd â'u rolau ym mywyd a gwaith yr ysgol yn dda iawn ac yn hyderus wrth drafod gyda ymwelwyr allanol ac bydd sylwadau ymwelwyr yn atgeu hyn.
- Mae y rhan fwyaf o ddisgyblion bl 2-6 yn ymgymryd a rolau a chyfrifoldebau arwain yn effeithiol iawn ac mae'r cyfleoedd i drafod hefo amrywiol asiantaethau allanol yn paratoi y disgyblion yn dda ar gyfer bywyd go iawn.
- Mae bron bob un o'r disgyblion yn gallu dangos empathi ac yn frwdfrydig iawn yn ceisio codi arian at amrywiol elusennau fel 'Water Aid', Bocsys Anrhegion Nadolig, NSPCC, Plant Mewn Angen', Trwynau Coch, Gwyl Fai Dyffryn Nantlle, Diffibriliwr, Bad Achub, McMillan, Masnach Deg ac Ambiwlans Awyr.
- Yn ystod y ddwy flynedd diwethaf gwelwyd datblygiad sylweddol a chadarnhaol yn agweddau bron bob un o'r disgyblion tuag at ei dysgu. Enghraifft da o hyn yw ymrwymiad bron bob un o'r disgyblion , rhieni ,staff a'r Corff Llywodraethol i'r arwyddair i ' Cymreictod, Cwrteisi , Caredigrwydd a Cheisio'n gorau glas'.
- Mae y rhan fwyaf o'r disgyblion wedi datblygu'n dda i allu trafod beth sydd angen iddynt ei wneud er mwyn bod yn ddysgwyr da, gyda meddwl gwyrdd er mwyn - dyfalbarhau, canolbwytio, cydweithio, dal ati, holi a bod yn hyderus i drïo pethau newydd. Mae y rhan fwyaf o ddisgyblion CA2 a Blwyddyn 2 yn ymateb yn dda i'r egwyddor ac yn ymwybodol fod dysgu pethau newydd yn rhoi her i'r ymenydd. Mae y rhan fwyaf o ddisgyblion Blwyddyn 3 a 4 wedi datblygu yn ddysgwyr annibynnol medrus ac yn gallu ymgymryd a thasgau heriol. Gall y rhan fwyaf o'r disgyblion gymryd cyfrifoldeb am orffen eu gwaith eu hunain, sydd yn dda.

Mae agweddau disgyblion tuag at addysg grefyddol yn ein hysgol ni yn: Rhagorol

Maes arolygu 3: Addysgu ac phrofiadau dysgu mewn Addysg Grefyddol?

Pa mor dda yw'r cynllunio a'r addysgu mewn addysg grefyddol? Rhowch enghreifftiau o brofiadau addysg grefyddol cyfoethog

- Defnyddiwch: teithiau dysgu, arsylwadau gwersi, gwaith disgyblion, holi disgyblion
- I'ch helpu mae: Maes Llafur Cytûn Lleol (Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol); Arweiniad Llywodraeth Cymru: Pobl, Cwestiynau a Chredoau (2013), Canllawiau a Phroffiliau Enghreifftiol CA2 a CA3 (2011), 14-19 (2009), Canllawiau CYSAG, Addysg grefyddol mewn ysgolion uwchradd (ESTYN, Haf 2013), Addysg grefyddol a moesol yng NghA2 a ChA3 (ESTYN, Haf 2018)

- Mae'r ysgol o'r farn y diwellir anghenion disgyblion a'r gymuned ehangach yn dda iawn drwy gwricwlwm y Cyfnod Sylfaen a CA2 ac Addysg Grefyddol. Darperir cwricwlwm cytbwys ac eang sydd yn cwrdd â gofynion y Cyfnod Sylfaen, Cwricwlwm 2008, Llythrennedd, Rhifedd ac Addysg Grefyddol yn unol â'r maes llafur cytun.
- Cynnigir ystod dda iawn o brofiadau dysgu symbylus, ysgogol a heriol ar gyfer anghenion bob disgybl gan gynnwys disgyblion AAA, disgyblion sy'n tan berfformio ac disgyblion mwy abl a thalentog. Mae polisi cyfle cyfartal a pholisi cydraddoldeb yn ategu hyn.
  - Wrth graffu ar lyfrau y disgyblion gwelir eu bod yn cael cyfleoedd rheolaidd i adalw straeon crefyddol megis Rama a Sita, Dewi Sant, Martin Luther King, Rosa Parks a hanes y Pasg.
  - Mae'r ddarpariaeth ar gyfer datblygiad ysbrydol y disgyblion yn dda. Mae naws ysbrydol a chefnogol i'n gwasanaethau a chyfnodau cyd-addoli ac mae'r plant yn cyfrannu'n effeithiol trwy drafod cwestiynau sydd yn ymwneud â moesoldeb ac mae eu dealltwriaeth a'u gwybodaeth o arferion a storïau Cristnogol a'u gwybodaeth am greddoau neu grefyddau eraill yn datblygu'n dda iawn
  - Edrychir ar gwestiynau mawr bywyd oddi mewn i wersi Addysg Grefyddol iddynt deall eu rôl iddynt deall eu rôl fel dinasyddion y dyfodol, i gymharu a rhyfeddu, i ddeall arferion a phwysigrwydd credoau, i ddeall eu rhan yn y darlun mawr. Rhoddir pwyslais mawr ar ddatblygu unigolion sy'n meddwl am eraill.
  - Ceir ymweliad bob hanner tymor gan Nia Williams o Goleg y Bala.

Maes safonau addysgu addysg grefyddol yn ein hysgol ni yn: Rhagorol

Maes arolygu 4: Gofal, cymorth ac arweiniad mewn Addysg Grefyddol?

I ba raddau mae gwersi/gweithgareddau addysg grefyddol yn helpu disgyblion i fyfyrio ar ymatebion crefyddol ac anghrefyddol i gwestiynau sylfaenol ac i fyfyrio ar eu credoau neu eu gwerthoedd eu hunain? Sut mae addysg grefyddol yn helpu disgyblion i fod yn ddinasyddion gweithredol? I ba raddau y mae'r ysgol yn darparu cyfleoedd effeithiol i ddisgyblion ddatblygu gwerthoedd sicr a sefydlu eu credoau ysbrydol a moesegol?

- Defnyddiwch: teithiau dysgu, cyfweiliadau gyda disgyblion, rhaglen addoli ar y cyd yr ysgol, cylchlythyr ysgol, cofnodion yr ysgol o unrhyw troseddau casineb/bwlio.
- I'ch helpu mae: Canllawiau CYSAG, Canllawiau ynglyn â addoli ar y cyd (Cymdeithas CYSAGau Cymru), Arweiniad atodol: addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol (ESTYN, Hydref 2017), Arweiniad atodol: gwrando ar ddysgwyr (ESTYN, Medi 2017)
- Mae gofal yn yr ysgol yn rhagorol, mae yma deulu gofalgwr dros ben, gyda'r holl staff yn rhoi gofal, cyfarwyddyd, cefnogaeth ac arweiniad diddiwedd i hyrwyddo lles y disgyblion. Ystyrir yr ysgol yn noddfa i nifer fawr o'r plant. Mae'r ysgol yn gwbl gynhwysol ac yn trin pob disgybl yn gyfartal. Mae gwerthoedd megis gonestrwydd, goddefgarwch a thegwch yn cael eu hyrwyddo yn effeithiol drwy brosiectau a gwaith dosbarth a thrwy fywyd ysgol bob dydd ac mae ymdeimald o barch yn y berthynas glos sydd rhwng y staff a'r disgyblion. Yng nghynllun AbaCh llwyddiannus yr ysgol rhoddir sylw gwerthfawr yn dymhorol i nifer o agweddau sydd yn ymwneud â iechyd a lles a datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwyllianol. Defnyddir amser cylch yn rheolaidd i fyfyrio, holi a rhyfeddu ac i hyrwyddo medrau personol a chymdeithasol y disgyblion yn dda iawn. O ganlyniad mae presenoldeb ac ymrwymiad y disgyblion i'w dysgu yn dda. Yn ogystal mae'r gwaith AbaCh yn pwysleisio ac yn hyrwyddo y gwahaniaeth rhwng yr hyn sy'n gywir ac anghywir ac rhoi cyfle i'r plant drafod a gweithredu ar sefyllfaoedd sydd yn codi.
- Mae'r Cyngor Ysgol yn chwarae rôl flaenllaw wrth drefnu casglu arian at amrywiol elusennau. Byddent yn

trefnu amrywiol weithgareddau ac yn datblygu eu dealltwriaeth yn dda iawn o'u cyfrifoldeb at y byd a'i ddyfodol yn ogystal a goddefgarwch. Byddwn yn codi ymwybyddiaeth y disgyblion am y llai ffodus a thrychinebau byd eang. O ganlyniad mae'r ysgol wedi cyfrannu dros £1500.00 yn y blynyddoedd diwethaf.

- Paratoir y disgyblion yn rhagorol ar gyfer dod yn aelod cyfrifol o'r gymuned ac yn ddinasyddion hyderus.
- Mae'r ddarpariaeth ar gyfer datblygiad ysbrydol, moesol a chymdeithasol yn dda. Ceir naws ysbrydol a chefnogol gwerthfawr i'n gwasanaethau a chyfnodau addoli ar y cyd ac mae'r plant yn cyfrannu'n effeithiol drwy drafod cwestiynau sydd yn ymwneud a moesoldeb. Mae eu dealltwriaeth a'u gwybodaeth o arferion a storïau Cristnogol a'u gwybodaeth am gredodau neu grefyddau eraill yn dda. Mae ein trefniadau addoli ar y cyd yn cyfarfod y gofynion statudol. Ceir cyfleoedd rheolaidd yn ein cynlluniau Addysg Grefyddol effeithiol i'r plant drafod cwestiynau mawr bywyd, i gymharu a rhyfeddu, i ddeall arferion a phwysigrwydd credodau eraill, i ddeall eu rhan yn y darlun mawr, i ddeall eu rôl yn y dyfodol fel dinasyddion. Byddent hefyd yn datblygu gwerthoedd megis parch, cyfiawnder, gonestrwydd, tegwch a chynaliadwyedd drwy eu hymgyrchoedd megis Masnach Deg' ac 'Water Aid'.

Ydy'r ysgol yn bodloni'r gofynion statudol ar gyfer addoli ar y cyd?

Ydy

√

Nac ydy

Mae cyfraniad addysg grefyddol i ddatblygiad personol disgyblion a chydlynid cymunedol yn: Rhagorol

Maes arolygu 5: Arweinyddiaeth a rheolaeth mewn Addysg Grefyddol?

A oes gan yr arweinydd pwnc addysg grefyddol y medrau a'r ddealltwriaeth angenrheidiol i arwain y pwnc yn effeithiol? Sut ydych yn gwybod?

- Defnyddiwch: cynlluniau gwaith, adroddiadau monitro ac hunan arfarnu, arfarniad o ddata, cyfweiliadau gyda'r cydlynnydd a'r llywodraethwr dynodedig/ymwelydd CYSAG, cofnodion cyfarfodydd staff, cynllun gwella, arfarniad cynnydd, astudiaeth achos yn dilyn cydweithio ysgol-i-ysgol.
- I'ch helpu mae: canllawiau CYSAG
- Gweledigaeth yr ysgol yw 'cymreictod, cwrteisi a charedigrwydd.' Mae'r weledigaeth yma wrth wraidd bob agwedd o waith yr ysgol ac mae'n cael ei hyrwyddo gan y Pennaeth, y Pennaeth Cynorthwyol, Cyngor Ysgol a Chorff Llywodraethol ar gyfer rhoi arweiniad clir ar gyfer gwelliant ysgol.

Mae arweinyddiaeth a rheolaeth mewn addysg grefyddol yn: Rhagorol

Agweddau i gael sylw	Camau gweithredu	Pwy?	Erbyn pryd?
Sicrhau trawsdoriad o siaradwyr o'r gymuned i gymryd rhan yn yr addoli ar y cyd.	Cysylltu gyda Tracy R Jones sydd yn gweithio i'r Eglwys yng Nghymru an arweiniad pellach.	Nid oes rhaid rhannu'r manylion hyn gyda CYSAG ond mae angen i gofnodion yr ysgol sicrhau bod atebolrwydd yn glir i staff a llywodraethwyr	
Sicrhau bod Addysg Grefyddol yn cael ei drafod yn rheolaidd yn y panel cwricwlaidd.	Amserlen Hunan Arfarnu		

Arfarniad crynodol a fydd yn cyfrannu at arfarniad yr ysgol o 'Ddatblygiad Personol (4.2)'

Enw'r pennaeth Glenda Evans
Llofnod y pennaeth *G Evans*

Dyddiad: 14.05.19